

**SZENTENDRE VÁROS HORVÁT NEMZETISÉGI
ÖNKORMÁNYZAT ELNÖKE**

Az előterjesztés előkészítésében közreműködött:
Önkormányzati és Ügyfélszolgálati Iroda

A határozati javaslat elfogadásához
minősített többség szükséges!

ELŐTERJESZTÉS

a Magyar Hősök Emlékünnep programjáról

**(A szentendrei horvát nemzetiség történelmi múltjával kapcsolatos kulturális örökség
és a horvát anyanyelv ápolása érdekében)**

(Készült: a Képviselő-testület 2024. április 23-i ülésére)

Tisztelt Képviselő-testület!

Vezetői összefoglaló:

Az 1917. évi VIII. törvény mondta ki először, hogy a nemzet hősi halottainak kegyeletteljes tiszteletét megfelelő módon kifejezésre kell juttatni. A Magyar Köztársaság Országgyűlése a magyar nemzet soha el nem múló hálája jeléül, a ma élő és a jövő nemzedékek okulására, a hősök dicsőségére a 2001. évi LXIII. törvénnyel e napot a Magyar Hősök Emlékünnepévé nyilvánította.

Szentendre Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzat 2024. május 26-án, vasárnap csatlakozik Szentendre Város Önkormányzat által szervezett megemlékezéshez és külön programot is tart a szentendrei horvát-dalmátok részére.

Költségvetési hatás: A rendezvény megvalósításának költsége 50.000,-forint összegbe kerül, melynek fedezetét a nemzetiségi önkormányzat által a 3/2024. (II.20.) sz. határozattal elfogadott 2024. évi költségvetése terhére biztosítja.

Részletes kifejtés:

A Magyar Hősök Emlékünnep május utolsó vasárnapján lesz a Szent György hegyen, a kálváriánál lévő Magyar Hősök Emlékművénél. Itt emlékezik meg a város a magyar katona és civil hőseire. Ez az ünnep fontos alkalmat ad a magyar nemzetnek, hogy emlékezzen azokra, akik életüket áldozták hazájukért, és hogy megbecsülje azokat a hősöket, akik mindig készek voltak feláldozni magukat a hazájuk védelméért. Benkovits, Buzgó, Dehurta, Dragolyubich, Drobilit, Facskovec, Franghes, Hrnicsárovi, Kilar, Kissanik, Kovacsics, Pistur, Pivarcsik, Svenkovits, Szauner, Valentin, Vrskovetz szentendrei dalmát családok közül, többük nagy- déd- vagy ükapja vesztette életét a Nagy háború valamelyik szörnyű frontján. Legtöbben Doberdónál estek el, mert Szentendre bevonulási körlete az I. számú Budapesti Gyalogezred volt, akiket az olasz hadszíntérre vezényelték. Például Szauneréktől hárman, Pivarcsektől ketten estek el.

2024. május 26-i programterv:

11.00 óra ünnepi beszédekkel veszi a kezdetét a program a Szent György hegyen, a kálváriánál lévő Magyar Hősök Emlékművénél, majd koszorúzással zárul.

A városi megemlékezést követően Szentendre Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzat tagjai a számárhegyi dalmát temetőbe virágot helyeznek el **BAJZA FERENC** sírjánál és utána a Dalmát Szamár bisztróban emlékező beszélgetésen (marendán) találkoznak az áldozatok családtagjaival.

Bajza Ferenc a császári és királyi haditengerészet Tegetthoff hadihajójának vormeistere (irányzótüze) volt, akit 1918. február 3-án lőttek le a katonai rendőrök Szentendrén, és itt is temették el 1918. február 5-én, a Római katolikus Felső temetőben.

Bajza megszökött Cattaróból és Szentendréig eljutva az Ábrányi villa kertészlakása melletti raktárban húzta meg magát. Itt a tábori csendőrök bekerítették és mivel fegyver volt nála, mielőtt kilépett az épületből, lelőtték. Ugyan nem vett részt a Cattaróban kitört, a flotta 1867 utáni történetének legnagyobb lázadásában, de vélhetően a Njegovan horvát admirális élelmiszer-adag csökkentése és módszerei miatt elégette meg a tétlenséget és szökött meg. A 25 éves szentendrei vormeister értelmetlen lelövésére a számárhegyi dalmát közösség máig fájdalommal emlékezik.

Szentendre Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzat Bajza Ferencen túl az alábbi áldozatokról emlékezik:

1. A Doberdó-fennsík júl. 21-én elesett **BENKOVICS JÁNOS-ról**, aki a magyar királyi budapesti 1. honvéd gyalogezred népfelkelő katonájaként halt hősi halált, 1916. február 26-án.
2. A Hudek és Valentin családból való **BUZGÓ MÁRK-ról**, aki a magyar királyi kecskeméti 30. gyalogezred 16. műszaki századának népfelkelő katonájaként hunyt el 1918. június 17-én (a veszteséglista szerint: 18-án). Hadba vonult 1916. január 17-én, Szentendrén. 1873. április 12-én született, földműves Szentendre, Király u. 412. Szülei: Buzgó Tamás és Valentin Terézia. Felesége és gyermekének anyja: Hudek Anna.

3. **DROBILICS ISTVÁN-ról**, aki a családi emlékezet szerint „Przemysl-nél” tűnt el (véltetően az 1914. szeptember és 1915. március közötti véres ostrom során). „Przemysl elestével városunk hadban álló katonái közül is többen orosz hadifogságba jutottak. Az itthon lévő hozzátartozók érthető nyugtalansággal fordultak a hatósághoz azon reményben, hogy annak útján hamarabb tudhatnának meg valami biztosat hozzátartozóik sorsáról. Természetes, hogy csalatkoztak, mert sem a hatóságnak, sem pedig másnak nem áll módjában hírt szerezni a várban volt katonákról. Nincsen egyéb hátra, mint türelemmel várakozni egy-két hónapot, míg a genfi vöröskereszt beszerzi a fogságba jutott katonák névsorát, s azt, ha nyilvánosságra kerül, figyelemmel kísérni. A hatóság, mihelyt a veszteségkimutatások közölni fogják a névsort, értesíteni fogja az érdekelt családokat. Városunkból hír szerint Ács József nyomdász, dr. Beheim Imre ügyvéd, Drevenka István tanító, Drobilits István kőművesmester, Himbeer Lajos fém munkás, Gruber István kőművesmester, Novoszedlák Rezső cipészsegéd, Hrnčárovits István cipész mester, Szántó Ignác ácsmester, Gál József fém munkás, Wolf István iparossegéd voltak a várban.”

4. **GAVRILOVICS ZSIGMOND-ról** aki a császári és királyi budapesti 32. gyalogezred közkatonája volt.

5. **KOVACSICS ALAJOS-ról** aki a császári és királyi budapesti 32. gyalogezred 5. századához vonult be. Az 1915. február 11-én megjelent veszteséglista még sebesülteként említi, azonban később egy jelentésben már eltűntként szerepelt.

6. **KORCSOG GYÖRGY-ről** aki a császári és királyi 24. tábori vadászszázalój 7. menetszázadának, majd 3. századának katonájaként szolgált. Az 1914. november 5-én kiadott veszteséglista szerint comblövéssel. *Komen* helység (ma: Komen, Szlovénia) közelében lévő *Suta* település (ma: Sveto, Szlovénia) katonai temetőjében temették el.

7. **NÉMETH JÓZSEF-ről** aki a magyar királyi budapesti 1. honvéd gyalogezred póttartalékos szakaszvezetőjeként, 1918. július 29-én esett el, az anyakönyv szerint a Fencz körüli csataterén, Olaszországban, míg haláleset-felvételi íve szerint a Monte Tomba (hegy a Belluno-i Elő-Alpokban) mellett húzódó olasz fronton; Feltec-nél, egy nehézakna-találat következtében. Bevonulásakor: Szentendre-Izbég, 72. lakott Szülei: Németh József és Kosznovszki Terézia. Házastársa: Vráskovecz v. Vráskovecz Mária. Házasságkötése: 1910. október 13. Gyermekek: Mária (Szentendre, 1913. október 10.). Gyámja, 1922-ben, a gyermek édesanyja volt. Lakhelye, 1922-ben: Szentendre, Vasút u. 738.

8. **PIVARCSIK JÓZSEF-ről**, aki eredetileg a magyar királyi budapesti 30. honvéd gyalogezredben szolgált, de átirányították a 306. gyalogezred 2. századához. 1917. augusztus 4-én halt meg.

9. **PIVARCSEK MARTON-ról** aki a császári és királyi *jaroslau-i* 89. gyalogezred katonájaként, az anyakönyv szerint 1915 júniusában, a Belügyminisztérium III. osztályának a háborúban elesetteket nyilvántartó csoportja 145/1934. számú értesítése alapján 1915. szeptember 3-án, az orosz harctéren tűnt el. A halál jogi időpontjaként a bíróság 1919. december 31-ét jelölte meg.

10. **SÁNDOR LAJOS-ról** a Facskovecz családból, aki a császári és királyi budapesti 32. gyalogezred népfelkelő katonájaként, 1916. augusztus 5-én, a *Szurovicz* körüli csataterén esett el. Halálakor 29 éves volt, a római katolikus vallást követte. *Szülei*: Sándor János és Facskovecz Mária.

11. **SÓGOR GYÖRGY-ről** aki a családi visszaemlékezés szerint 1920-ban tért vissza a „háborúból” végletesen lesoványodva, legyengülve.

12. **SCHUCK GYÖRGY-ről** aki a császári és királyi budapesti 32. gyalogezred őrzetőjeként tűnt el 1915 márciusában, a szerb harctéren. Bár kis bizonytalansággal, de azzal a Schuck Györggyel azonosítjuk, aki Szentendrén, 1877. április 4-én született és a római katolikus vallást követte. Lakóhelyei: 1877: Szentendre, 1.; 1902: Budai u. 6.; 1912: Gyár u. 723. Szülei: Schuck György szőlőmunkás és Elszaszer Mária. Házastársa: 1./ Lieber Anna (Vörösvár, 1875. január 01.); 2./ Koller Mária (Budakalász, 1873. október 13. Házasságkötése: 1907. február 28.) Gyermekek: a 2./ házasságból György (1908. február 19.); József (1909. március 12.); Mária (1912. június 6.). Az özvegy lakhelye, 1922-ben: Szentendre, Bogdányi u. 161. Családja fél éven át ápolta, de életét így sem sikerült megmenteni.

13. **SZÁDECZKI GYÖRGY-ről** aki a magyar királyi budapesti 1. honvéd gyalogezred 8. századának katonájaként, 1915. július 21-én halt hősi halált.

14. **SZAUTNER FERENC-ről** aki a császári és királyi budapesti 32. gyalogezred (az 1915. március 20-án kiadott veszteséglista szerint a 82. gyalogezred) 3. v. 4. pót századának népfelkelő gyalogosaként halt meg.

15. **SZAUTNER JÓZSEF-ről** aki a halálozási anyakönyv adatai szerint a magyar királyi budapesti 1. honvéd gyalogezred katonájaként, 1914. augusztus 28-án esett el, a *Rohaty* (ma: Rohatin / Рогати?н, Ukrajna) körüli csataterén.

Áldott legyen emléküik!

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztést megtárgyalni és a határozati javaslatot elfogadni szíveskedjen!

Határozati javaslat:

Szentendre Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testülete úgy dönt, hogy

1. 2024. május 26-án, vasárnap csatlakozik Szentendre Város Önkormányzat által szervezett Magyar Hősök Emlékünnep programjához és külön programot is tart a szentendrei horvát-dalmátok részére az alábbi ütemterv szerint:

11.00 óra ünnepi beszédekkel veszi kezdetét a program a Szent György hegyen, a kálváriánál lévő Magyar Hősök Emlékművénél majd koszorúzással zárul.

A városi megemlékezést követően Szentendre Város Horvát Nemzetiségi Önkormányzat tagjai a számárhegyi dalmát temetőbe virágot helyeznek el BAJZA FERENC sírjánál és utána a Dalmát Szamár bisztróban emlékező beszélgetésen (marendán) találkoznak az áldozatok családtagjaival.

2. az ünnepi programról a közösséget a Szentendrei dalmátok Facebook oldalán értesíti.

3. a program finanszírozására 50 000,- forint összeget különít el a 2024. évi költségvetése terhére.

Felelős: Elnök

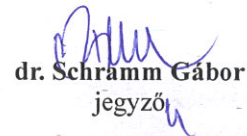
Határidő: 2024. május 26.

Szentendre, 2024. április 15.

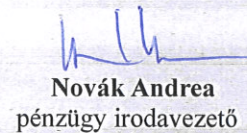
Benkovits György
nemzetiségi önkormányzat elnök

Az előterjesztés és a határozati javaslat törvényességi szempontból megfelel.
Szentendre, 2024. április 15.

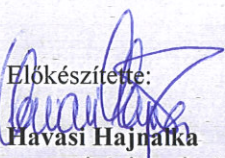
dr. Schramm Gábor
jegyző

A rendezvény megvalósításához szükséges pénzügyi fedezet
a 2024. évi költségvetésben rendelkezésre áll.
Szentendre, 2024. április 15.

Novák Andrea
pénzügy irodavezető

Előkészítette:

Havasi Hajnalka
nemzetiségi ügyintéző

Ellenőrizte:

dr. Remele Antónia
irodavezető

